

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Tallinna Halduskohus
Kohtunik	Hermann Käbi
Otsuse avalikult teatavaks tegemise aeg ja koht	13. juuli 2025, Tallinn
Haldusasja number	3-25-xxxx
Haldusasi	Oskari kaebus Politsei- ja Piirivalveameti 26.07.2024 kirja õigusvastasuse tuvastamiseks
Menetlusosalised ja nende esindajad	Kaebaja – Oskar Vastustaja – Politsei- ja Piirivalveamet, volitatud esindaja X
Asja läbivaatamise vorm	Kirjalikus menetluses

RESOLUTSIOON

- 1. Rahuldada Oskari kaebus.**
- 2. Tuvastada Politsei- ja Piirivalveameti 26.07.2024 kirja õigusvastasus.**
- 3. Jätta menetluskulud poolte kanda.**

Edasikaebamise kord

Kohtuotsuse peale võib esitada apellatsioonkaebuse Tallinna Ringkonnakohtule 30 päeva jooksul arvates kohtuotsuse avalikult teatavaks tegemise päevast (halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) § 181 lg 1).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

- 1. Oskar (edaspidi *kaebaja*) esitas 22.07.2024 Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna prefektuurile (edaspidi *PPA*) teate, korraldamaks 29.07.2024 kell 10.00 kuni 12.00 avalik koosolek Tartu**

Raekoja platsil. Koosoleku eesmärgiks oli toetada palestiinlasi Iisraeli-Hamasi sõjas ja nõuda Iisraeliga diplomaatiliste sidemete katkestamist.

2. PPA palus kaebajal saata koosolekul kasutatavate plakatite sõnumid, kuna varasematel sarnastel koosolekutel on kasutatud sõnumeid, mida võib mõista vägivallale õhutamisenä. Kaebaja vastas 25.07.2024 kirjaga PPA-le, et kuna koosolek on avalik, ei ole ette võimalik teada, missugused sõnumid edastamisele tulevad. Samas teatas kaebaja, et kindlasti esitatakse järgmised sõnumid: i) Muhu saare suurusel alal elab 2,2 miljonit inimest, keda pommitab tuumariik; ii) lõpp tsiviilisikute hukkamisele; iii) Palestiina vabaks; iv) Iisrael takistab 2,2 miljoni inimese ligipääsu veele, elektrile ja arstiabile; v) Nakba 1948, Nakba 1967 ja Nakba 2023; vi) Iisraeliga tuleb diplomaatilised sidemed katkestada.

3. PPA keelas 26.07.2024 kirjaga kaebaja taotletud 29.07.2024 avaliku koosoleku pidamise. Kirja põhjenduste kohaselt kasutati Tallinnas 05.11.2023 toimunud koosolekul vägivallale ja vihale õhutavate sõnumitega plakateid („Palestiina olgu vaba jõest mereni“). Sarnaseid sõnumeid ja plakateid võidakse kasutada ka planeeritud 29.07.2024 koosolekul. Kaebaja on omaks võtnud, et ei tea, milliseid sõnumeid koosolekul edastatakse. Seega keelas PPA koosoleku pidamise korrakaitseseaduse (KorS) § 72 lg 1 p 2 alusel.

4. Kaebaja esitas Tallinna Halduskohtule kaebuse Politsei- ja Piirivalveametile (edaspidi ka *vastustaja*) 26.07.2024 kirja peale, millega keelati 29.07.2024 toimuma pidanud koosoleku pidamine.

MENETLUSOSALISTE SEISUKOHAD

5. Kaebaja seisukoht

5.1. PPA 26.07.2024 kiri on õigusvastane osas, millega keelab koosoleku pidamise. Eesti Vabariigi kodanik peab saama korraldada koosolekut ja seeläbi oma meelt avaldada ka siis, kui selle sisu riigivõimule ei meeldi. Avalik koosolek ja selle kaudu meeleavaldamine on demokraatliku ja vaba ühiskonna üheks alustalaks.

5.2. Kaebaja eesmärk oli toetada palestiinlaste õigust elule, humanitaarabile ja tulevikule. PPA-le edastatud plakatid ei olnud vägivalda ja viha õhutavad. Kaebaja ei suuda ette näha, kes ja millise plakatiga koosolekule ilmuvad.

5.3. PPA pole esitanud selliseid asjaolusid, millest saaks järeldada, et koosolekuga oleks õhutatud Eesti ühiskonnas vihkamist ja vägivalda. Ühtegi asjaolu, millest järelduks kõrgendatud ohu esinemine, pole tuvastatud.

6. Vastustaja seisukoht

6.1. Kaebus tuleb jätta rahuldumata. PPA oli kohustatud tagama, et avalik koosolek peetakse õiguspäraselt ja kõigi turvalisust tagades. Praegusel juhul puudus kindlus, et kaebaja avaliku

koosoleku korraldajana oli piisavalt läbi mõelnud koosoleku turvalisusega seotud olulised asjaolud.

6.2. Pärast 07.10.2023 terrorirünnakut Iisraelile on Iisraeli-Palestiina konflikt jätkuvalt pingestunud. Sellega on kaasnenud üle maailma meeleavaldused ning kõik need pole kulgenud rahumeelselt. Seejuures kasutati Tallinna avalikul koosolekul plakatit, mis sisaldas vägivalda ja vihkamist õhutavaid sõnumeid. Turvalisus, sh inimeste elu ja tervis, on alati kaalukam kui kaebaja õigus avaldada meelt.

KOHTU PÕHJENDUSED

7. Kaebuse lahendamiseks tuleb esmalt kindlaks teha kaebaja tegelik tahe (HKMS § 2 lg 4). Praegusel juhul on kaebaja esitanud kaebuse PPA 26.07.2024 kirja peale, mida võib käsitada nii tühistamiskaebusena (st tühistada PPA 26.07.2024 kiri) kui tuvastamiskaebusena (st tuvastada PPA 26.07.2024 kirja õigusvastasus).

8. Kohtule nähtub, et kaebaja tegelik tahe on suunatud PPA seisukoha muutmisele, täpsemalt sellele, et tulevikus oleks kaebajal võimalik 29.07.2024 koosolekuga analoogne avalik koosolek korraldada nii, et PPA seda ei keelaks. Sellisel puhul on asjakohasemaks tuvastamisnõue (tuvastamisnõude esitamise soovile viitab ka kaebuse sõnastus – „[Kaebaja] hinnangul on PPA 26. juuli 2024. a kirjas kajastatud keeld õigusvastane“). Praegusel juhul ei oleks tühistamiskaebusel eesmärki – vaidlustatud haldusakti (26.07.2024 kiri) tühistamine ei tooks enam kaasa 29.07.2024 koosoleku toimumise. Tühistamiskaebus evib eesmärki juhul, kui vaidlusaluse haldusakti tühistamine muudab kaebaja (tuleviku)olukorda, mida minevikus toimuma pidanud koosoleku keelamine aga ei tee. Et kaebaja ei ole esitanud ühtegi tõendit, kas, millal ja kuidas soovib koosolekut tulevikus pidada, ei ole võimalik asja lahendada ka kohustamiskaebusena.

9. Tuvastamiskaebuse esitamise võimalused on piiratud. Siiski on praegu täidetud HKMS § 44 lg-s 2 sätestatud nõue – enda õiguse kaitseks ei leidu kaebajal tõhusamaid vahendeid. Kohus leiab, et kaebajal on preventiivne huvi PPA tegevuse õigusvastasuse tuvastamiseks, kuivõrd haldusorgan võib tõenäoliselt tulevikus sarnaseid koosolekuid samadel alustel keelata. Et kaebaja võib tulevikus sellelaadset koosolekut uuesti planeerida, on see tingimus täidetud. Teiseks peab tuvastamiskaebuse esitamiseks õiguste rikkumise kõrvaldamine või heastamine tavapärase järelkontrolli vormis olema võimatu või ebamõistlikult raske (RKHKm 23.05.2025 nr 3-24-797, p 25). Ka see eeldus on eelnevast lähtuvalt täidetud.

10. Seega on tuvastamiskaebus käesolevas asjas lubatav ja suunatud kaebaja tegeliku tahte realiseerimisele.

11. PPA 26.07.2024 kirjaga, millega keelati kaebajal tema soovitud avaliku koosoleku korraldamine, riivati eeskätt kaebaja õigust rahumeelselt koguneda (põhiseaduse (PS) § 47) ja vabalt enda arvamust levitada (PS § 45). Mõlema puhul on tegemist kaalukate põhiõigustega,

kusjuures mõlemad õigused on kvalifitseeritud seadusereservatsiooniga. Kogunemisvabadus on demokraatia alustala, võimaldades ühiskonna omavahelist diskussiooni ja edendades seeläbi pluralismi. Seetõttu tuleb koosoleku keelamisel seda otsust põhjalikult kaalutleda.

12. Korrakaitseseadus (KorS) sätestab tingimused, millal tuleb koosoleku pidamisest eelnevalt politseid teatada (KorS § 67 lg 1). Nendeks on sellised koosolekud, mille pidamine nõuab liikluse ümberkorraldamist (p 1) või mis on kavas pidada väljaspool hoonet või kogunemiseks ette nähtud rajatist ja selle pidamiseks on kavas püstitada telk, lava, tribüün või muu suuremõtmeline konstruktsioon või kasutada heli- või valgustusseadmeid või see võib muul moel häirida või takistada hoone või rajatise valduse tavapärasest teostamist (p 2). Seejuures tuleb arvestada, et põhiseadus kaitseb igaühe õigust ilma eelneva loata rahumeelselt koguneda ja koosolekuid pidada (PS § 47 lg 1 esimene lause). Sellest tulenevalt asub kohus seisukohale, et KorS § 67 lg 1 p 2 tuleb tõlgendada kitsalt. Teisisõnu ei saa kohustus koosolekust eelnevalt teatada tekkida veel igasuguse hoone või rajatise valduse tavapärasest teostamist häiriva koosoleku planeerimisega. Avalikud koosolekud, kuhu eelduslikult koguneb hulk inimesi, häirivad mingil moel tavapärasest tegevust tahes-tahtmata. Seetõttu tekib teatekohustus KorS § 67 lg 1 p 2 järgi eeskätt siis, kui häirimine on märkimisväärne. Laiema tõlgendusega oleks KorS vastuolus PS §-s 47 sätestatuga (PS § 3 lg 1).

13. Kohtule ei nähtu, et koosoleku pidamine Tartu raekoja platsil selle tegevust *märkimisväärselt* häiriks. Tegu on kohaga, kus juba linnaplaneerimislikust vaatest käib korraga palju inimesi, samuti on seal koosoleku pidamiseks sobivalt ruumi. Seega ei olnud kaebajal kohustust koosolekust ette teatada. Samas ei tulene ülaltoodust kuidagi, et kaebajal ei oleks õigust politseid koosolekust ette teatada. Politsei teavitamine on üldiselt siiski ka koosoleku korraldaja ja sellel osalejate huvides, sest ainult nii on politseil võimalik tagada koosoleku sujuv korraldus.

14. Koosoleku keelamise õiguspärasuse üle otsustamiseks tuleb hinnata nii koosoleku sisu, sh rahumeelsust, kui vastustaja põhjendusi koosoleku keelamiseks.

15. Vastustaja viitab koosolekut keelates, et tegu on vägivalda ja viha õhutava koosolekuga KorS § 62 p 3 mõttes. Jättes kõrvale küsimuse, kas PPA toodud väljend „jõest mereni“ õhutab vägivalda ja vihkamist, ei nõustu kohus selle seisukohaga. Praegusel juhul ei ole vastustaja veenvalt näidanud, miks koosolek vaenu või vägivalda õhutab. Seejuures on spekulatiivne vastustaja seisukoht, et vaatamata kaebaja esitatud sõnumitele ja plakatitele, mille puhul vastustaja ohtu ei näinud, võivad koosolekule siiski ilmuda vägivalda ja vaenu õhutavad plakatid. Kohus nõustub, et esineb teoreetiline võimalus, et vastustaja hinnangul keelatud sõnumid tõepoolest koosolekule ilmuvad. See aga ei too veel kaasa olukorda, kus proportsionaalseks ennetavaks meetmeks oleks terve koosoleku keelamine.

16. Õige on kaebaja seisukoht, et tal pole võimalik täpseid osalejaid ja nende sõnumeid eelnevalt teada. Seetõttu ongi kohaseks talitusviisiks politsei teavitamine, et vajaduse korral oleks valmisolek sobimatud sõnumid eemaldada. Seda kaebaja ka tegi. Vastuses kaebajale tunnistas vastustaja isegi, et oli kohustatud tagama, et avalik koosolek peetakse õiguspäraselt ja kõigi

turvalisust tagades. See ei tähenda aga, et proportsionaalseks meetmeks oleks koosoleku täielik keelamine (PS § 11).

17. Vastustaja keelas koosoleku pidamise KorS § 72 lg 1 p 2 järgi. Viidatud säte võimaldab ja kohustab kasutada diskretsiooni mitte ainult kõrgendatud vahetu ohu hindamisel, vaid ka vähem riivavate meetmete hindamisel. Kohtule ei nähtu, miks ei piisa nt KorS §-s 71 sätestatud isiku koosolekult eemaldamise meetmest, mis oleks koosolekul osalejate jaoks ilmselgelt vähem riivavam, kuivõrd koosolek saaks toimuda.

18. Eeltoodu tõttu leiab kohus, et vastustaja ei ole koosolekut keelates piisavalt põhjendanud ei seda, miks tegu on vägivalda või vaenu õhutava kogunemisega, ega seda, miks ei olnud ohte võimalik tõrjuda teiste, vähem riivavate meetmetega. Seega on PPA 26.07.2024 kiri õigusvastane. Kaebus tuleb rahuldada.

19. Vastavalt HKMS § 108 lg-le 1, kannab menetluskulud pool, kelle kahjuks otsus tehti. Kaebaja pole kohtule esitanud kuludokumente ja menetluskulude nimekirja. Seega jäävad poolte võimalikud menetluskulud nende endi kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)